

ρία φίλια, ἀπεθησαύρισεν εἰς τοὺς τέσσαρας τόμους τῶν « Ἀπτικῶν Νυκτῶν »· Εἰς πάντα τὰ ἔργα τοῦ Βασιλειάδου διαλάμπει κάλλος ἰδεῶν, ἀνθηράτης καὶ χάρις ὕφους, γλυκύτης αἰσθήματος καὶ πατριωτισμὸς ἀκραιφνής. Ὁ Βασιλειάδης δὲν ἦτο ποιητὴς μόνον ὅταν ἐκλείετο εἰς τοὺς τέσσαρας τοίχους τοῦ δωματίου του ἐντρυφῶν εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων δραματικῶν συγγραφέων καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων κατ' ἐξοχὴν καὶ προσφιλέστερον εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀθανάτων ἔργων τοῦ Σαιξπήρου. Ὁ Βασιλειάδης ἐξ ἐναντίας ἦτο ἀληθῆς ποιητὴς καὶ ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐν τοῖς κύκλοις τῶν φίλων καὶ τῶν συναμιλητῶν του, ἐν τῇ σφίρᾳ τῆς κοινωνικῆς του δράσεως, πανταχοῦ, ἀνὰ πᾶν βῆμα, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν. Οἱ στίχοι του διήρχοντο πρῶτον διὰ τῆς καρδίας του πρὶν ἢ διακρυσταλλωθῶσιν ἐπὶ τοῦ χάρτου. Εἶχε βαθὺ τὸ κοινωνικὸν αἶσθημα καὶ δὲν ὑπῆρχεν ἄλλοτρία συμφορὰ ἣτις δὲν διέθρυπτεν εἰς ἄλλος καὶ στοργὴν τὴν μεγάλην καὶ ὡραίαν αὐτοῦ ψυχῆν. Ἐν τῶν εὐγενεστερῶν καὶ λαμπροτέρων του ἔργων εἶνε ἡ Σχολὴ τῶν Ἀπόρων Παίδων τοῦ φιλολογικοῦ Σουλλόγου « Παρνασσῶ », ἣς ἡ σύστασις ὀφείλεται εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ἀειμνήστου Βασιλειάδου, ὁστις συνεκινήθη, ἠγάπησεν, ἔγραψεν, ἐμόχθησεν, εἰργάσθη, παρεμύθησε, ἐδίδαξε καὶ ἐπροστάτευσεν, ὡς ἀδελφὸς καὶ φίλος, τὰ ἀπόκληρα αὐτὰ κοινωνικὰ πλάσματα. Ἀτυχῶς ὅμως, ἐν τῇ ἀκμῇ εἰσέτι τῆς ἡλικίας καὶ τοῦ φιλολογικοῦ του σταδίου, μόλις εἰκοσιπενταετην τὸν εὐρεν ὁ θάνατος ἐν τῇ ξένη τὸν Αὐγούστου τοῦ 1874, ἀποστερήσας τὴν σύγχρονον λογοτεχνίαν ἐν τῶν ὀρσιότερων αὐτῆς σεμνωμάτων.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς καταχωρήσεως τῆς εἰκόνης τοῦ ἀειμνήστου Σπ. Βασιλειάδου καὶ τῶν ὀλίγων ὧδε ὑπομνηματικῶν σημειώσεων, ἀναδημοσιεύομεν τὸ κάτωθι χάριεν σκαλάθρυμα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Ἀλλὰ », ὅπερ ἐσμὲν βέβαιοι ὅτι καὶ οἱ ἀγνωοῦντες καὶ οἱ ἀναγνόντες ἄλλοτε αὐτὸ εὐαρέστως θέλουσι τὸ διέλθει καὶ πάλιν].

Α Λ Λ Α

I

Δὲν εἶνε τῶν Ἰνδιῶν ἢ Βυρώνειος ἥρωος ἐποποιίας ἢ μυθιστορήματος. Πρόκειται ἀπλῶς περὶ τοῦ ἐναντιωματικοῦ συνδέσμου Ἀ λ λ ἄ.

Ὁ κατ' εὐφημισμὸν σύνδεσμος οὗτος ἀλλάττει πικρίλα, ὡς ὁ Πρωτεὺς, προσωπεῖχ, διότι εἶνε ἀντιθετικὸς, ἄλλοτε ἐρωτηματικὸς, ἄλλοτε βεβαιωτικὸς, ἄλλοτε παρακλεισματικὸς, καὶ

ἄλλοτε ἄλλος. Ἡμεῖς ὅμως θὰ μελετήσωμεν τὸν κύριον χαρακτῆρα τῆς γλωσσολογικῆς ταύτης ὑφάλου.

— Καλὲ Κύριε, γραμματικὴν θὰ ἀκούσωμεν, περὶ μορίων;

— Ὁ Πασχάλ, Κυρία μου, λέγει που, ὅτι ὀλίγον ἂν ἦ ρίς τῆς Κλεοπάτρας ἦτο πλατυτέρα, ἢ λαμπρὰ Ῥωμαϊκὴ δημοκρατία δὲν θὰ κατεστρέφετο, καὶ ὁ Οὐγκὼ διεκρίνειν, ὅτι ὀλίγα σταγόνες βροχῆς ἀπώλεσαν ἐν Βατερλώ τὸν Ναπολέοντα. Οὕτως ἢ ὀπὴ τοῦ ποντικῶ κρατεῖ ἐμπρὸς τῆς ἀνίσχυρον νὰ διεισδύσῃ τὸν λέοντα καὶ εἰς ἐν τῷ οὐρανῷ ἀστὴρ ἐνῶ φαίνεται μικροσκοπικὸς ἀδάμαντος κόκκος, εἶνε κόκκος δεκαπλασίως τῆς γῆς μεγαλειότερος. Καὶ ὁ Ἄλλὰ ὁμοιάζει τὸν μικρὸν σπινθῆρα, ὅστις ἀνατινάσσει πυριταποθήκας καὶ φρούρια. Πόσχα ἀληθῶς chateaux en Espagne, χρυσοφαεῖς χιμαῖρας, ἠφάνισε καὶ ἀνατρέπει τὸ δυσύλλαβον τοῦτο τῆς γλώσσης πλάσμα, ἢ φαρμακερὰ αὐτῆ τῶν χειλέων βολή! "A! Madame, μὴ καταφρονῆτε τὰ μόρια . . .

II

Ἄλλὰ.

Μόνος οὐδὲν σημαίνει, εἶνε ἀκατάληπτος, κενὸς ἐννοίας ὁδοιπορεῖ ἐν συμμορία, ὡς οἱ λύκοι τῆς Ῥωσσίας. Ὑπονοεῖται πάντοτε εἰς τὴν ἐμφάνισίν του ἐπόμενόν τι, καὶ ἔχει προηγούμενον. Ὁμοιάζει τοῖς ἀνθρωπίνοις φύλοις. Τί θὰ εἶπη γυνὴ ἄνευ ἀνδρός; Ζῆ, ὅταν συγκολλᾶται.

Εἶνε, ὡς βλέπετε, σύνδεσμος. Συνδέει δηλαδὴ ὅπως ἡ σπάθη ἢ συγκρατοῦσα τὸ διχοτομηθὲν σῶμα.

Ὁ Ἄλλὰ εἶνε surprise, ἀλλ' ἵνα μὴ ἐμποιῇ τρόμον, προβάλλει μὲ εὐμορφον καὶ εὐέλπιδα προσωπίδα ἄγροικοῦ μὲ χειρίδας glacées.

— Κύριέ μου, προφέρουσι τὰ μελίχια τοῦ ὑπουργοῦ χεῖλη, θεωρῶ ἐμυτὸν εὐτυχῆ, διότι εἶμαι εἰς τὴν εὐάρεστον θέσιν νὰ σᾶς ὑπηρετήσω, συναισθάνομαι καὶ λυποῦμαι διὰ τὴν γενομένην ἀδικίαν, ἀλλὰ . . .

Καὶ ὁ σπουδαρχίδης ἔμεινε χαίνων.

"Ὅταν τὰ χεῖλη λέγωσιν: ἀλλὰ, ἢ ἰκετεύουσα καρδία λέγει: οἴ μοι! Περσικόν τι ποίημα λέγει, ὅτι ὁ Ἀβδούλ ἠρᾶτο ἐμμανῶς τῆς ἀδελφῆς του Ζουλμαῆς. "Ὅταν τὴν ἐσπέραν ὑπὸ

τοὺς κλῶνας τῶν εὐωδῶν δρυῶν ἔπιπτεν εἰς τὰ γόνατα τῆς ἀδελφῆς του ἐξομολογούμενος τὸν ἔρωτά του :

— Σὲ λατρεύω καὶ ἐγὼ, Νάρκισσέ μου, ἔλεγεν ἡ ὠραία Ζουλμᾶ, ἀκούω τοῦ στήθους σου τὴν κάμινον, ἀλλ' . . .

— Οἴμοι! ἀπεκρίνοντο τὰ χεῖλη τοῦ ταλαιπώρου Ἀβδούλ, πρὶν αὕτη τὸν ἐπάρατον προφέρῃ σύνδεσμον. Καὶ ἡ ἀντικρυς ἡχώ, λέγει ὁ Πέρσης ποιητής, συμπαθοῦσα τοὺς ἐραστάς, καὶ οἰκτείρουσα τὸν ἀνόσιον ἔρωτά των, ἀντελάλει πενθίμως: Ἀλλοίμονον!

Κατάρατος λέξις!

Ἡ πυρπολουμένη Μόσχα ὑπῆρξεν εἰς Ἀλλὰ εἰς τὸν Τιτᾶνα τῆς Γαλλίας· ὁ Βρούτος ἀνεπήδησεν εἰς Ἀλλὰ κατὰ τῶν βασιλικῶν πύθων τοῦ Καίσαρος· ἡ πρώτη ρυτίς τοῦ γήρατος εἰς τὸν ροῦν τῆς εὐδαιμόνου ζωῆς εἶνε τοῦ χρόνου ὁ ἀνηλεῆς Ἀλλὰ.

III

Ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀλλὰ εἶνε «οὐχί.» Ἡ ἀβρότης τῆς συμπεριφορᾶς τὴν ἀπότομον ἄρνησιν ἐνέδυσεν μὲ δύο λάμβδα φαίνεται οὕτω γλυκύτερος, ἀλλ'

ὁ γαλανὸς αἰγιαλὸς γελάει γάλα ὄλος

ἐδῶ εἶνε μειδιάμα εἰρωνείας. Ὅταν ἀκούσῃς Ἀλλὰ τί περιμένεις ἐπὶ πλέον; Φύγε, διότι ὅ,τι ἂν μετὰ ταῦτα σὲ εἴπωσι τὰ αὐτὰ χεῖλη θα ἦνε ψιμμύθιον τῆς ἀρνήσεως, αἰτιολογικὴ ἀνάλυσις διὰ σὲ περιττή.

Πρὸ τινων μηνῶν σπουδαστὴς ἐν Ἀθήναις, ἀπόλυτον ἔχων ἀνάγκην 200 δραχμῶν, παρουσιάσθη εἰς τὸν ἀγγελικὸν τοκογλύφον Κύριον . . .

— Πρὸς Θεοῦ, εἶπεν, εἶσθε ὁ ἄγγελος τῆς σωτηρίας μου· καταθέτω τὸ ἐνέχυρον αὐτὸ καὶ δόσατέ μοι διακοσίας δραχμὰς δι' ἕξ μῆνας.

— Εὐχαρίστως φίλε μου, ἀπήντησεν ὁ μεγάλθυμος, οὐδὲν μὲ κωλύει, ἀλλ' . . .

— Ποῖον κεραυνὸν θὰ γεννήσῃ αὕτη ἡ βροντὴ τοῦ ἀλλὰ!

— Διὰ ἕξ μῆνας θὰ μὲ ἀφήσετε τὰς ἑκατὸν δραχμὰς τόκον.

— Τότε, εἶπεν ὁ δειλαιὸς σπουδαστής, σᾶς παρακαλῶ κάμετε

τὸ συνάλλαγμα δι' ἓν ἔτος, καὶ κρατήσατε καὶ τὰς ἐπιλοίπους ἑκατόν.

Ἐπάρχουσιν εἰς τὰς πόλεις σκόλιαί τινες καὶ δυσώδεις ἀτραποὶ, ὑπάρχουσιν εἰς τοὺς οἴκους ἔντομά τινα τοσοῦτον ἀηδῆ καὶ ἀπαισία ὡς οἱ κύνθαροι, μούρια τινα τῆς ἐμφύχου φύσεως τοσοῦτον ἄμα ἀνηλεῆ, ὡς οἱ κόρεις καὶ ὁ κώνωψ, οἱ αἰμοδόροι κροκόδειλοι καὶ ἡ περωτὴ τίγρις τῶν ὕπνων τοῦ Ἰουνίου, ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων ὧραί τινες τοσοῦτον πληκτικαὶ ὥστε γεννᾶται ἐντεῦθεν ἐν Λαμαρτίνου Desespoir. ἡ μία ἐκανάστασις τοῦ 93! Τοιοῦτος ὁ Ἄ λ λ ά. "ὦ, πόσων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐκλείσθη τοῦ βίου τὸ στάδιον μὲ ἐν Ἄ λ λ ά, ἐξελθὼν ἡρέμα καὶ ἀπαθῶς ἀπὸ τὰ χεῖλη ἐνὸς βασιλέως, ἐνὸς δημίου, ἐνὸς δικαστοῦ, καὶ πόσον ἡ ζωὴ ἰλαρὰ καὶ χαρίεσσα ἐκείνου, εἰς οὐ τὰς παρακλήσεις, τοὺς πόθους, τὰ ἐν ἐγγρηγόρει ὄνειρα, δὲν ἀντέταξεν ἐν Ἄ λ λ ά ἡ ἐρωμένη, ἡ καρδιά, τὸ καθήκον!

Εἰς τὸν ὠκεανὸν τοῦ Ἑρρίκου Στεράνου καὶ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν, δύο τέρατα ἀδελφὰ εὐρίσκονται: ὁ πολύπους καὶ ὁ Ἄ λ λ ά. Τί ἐστὶ πολύπους; Τίποτε, ἀήρ, σικύα· καὶ ἐν τούτοις εἶνε τέρας καὶ τοῦ ρινόκερω σκληρότερον, δίδον θάνατον φρικωδέστατον. Τί ἐστὶν Ἄ λ λ ά; Τίποτε, ἄναιμον, κενόν· καὶ ἐν τούτοις . . .

— Ἄλλὰ, φίλε μου, ἀναφωνεῖ ἐν τέλει ὁ πτωχὸς ἀναγνώστης, οεῖς θὰ εὑρετε τὸν Ἄ λ λ ά ἄλλο προκατακλυσμαῖον καὶ ἐπιζῶν πολυθήριον, ὑπέρτερον καὶ τοῦ μυθολογουμένου Πύθωνος!

— Μὲ τὸ ἄ λ λ ά σας . . .

Κοῦμα!

Τῶν ὑψηλῶν μου ἰδεῶν ἐκόψατε τὸ νῆμα!

Καὶ ὕστερον λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἄ λ λ ά δὲν εἶνε δαιμόνιος κόσμων ὀλοκληρῶν ἀνατροπεύς, ἀπαισία καὶ ἀνελεῆμων τῆς μοίρας ψαλλίς!

† Σπυρίδων Βασιλειάδης